

Den 30 april brinner vårens eldar

Berättelse

Den 30 april firar man Valborgsmässoafton i Sverige, ofta bara kallad Valborg. Det är kvällen före den 1 maj, och firandet handlar om att hälsa våren välkommen. Efter en lång och mörk vinter betyder det mycket för många att dagarna äntligen blir ljusare och varmare. Därför är Valborg en av de gladaste kvällarna på hela året.

Det mest kända inslaget är majbrasan, en stor eld som tänds när det börjar skymma. På många platser samlas människor från staden eller byn kring elden. Man står tillsammans, tittar på lågorna och pratar med varandra. Ofta sjunger en kör vårsånger, och man brukar säga att kören "sjunger in våren". Ibland håller någon också ett kort vårtal. Till skillnad från julafton, som de flesta firar hemma med sin familj, är Valborg en öppen fest. Man behöver ingen inbjudan – alla är välkomna till den gemensamma elden.

I universitetsstäderna firas Valborg särskilt mycket. I Uppsala kallas dagen "Sista april", och både där och i Lund samlas studenter för att fira med sång, vårtal och vita studentmössor. För många studenter är det årets största fest.

Men varför just eldar? Traditionen är gammal och går tillbaka flera hundra år. En vanlig förklaring är att brasorna hör ihop med jordbruket. På våren släppte bönderna ut sina djur på bete igen efter vintern. Då tände man eldar för att skrämma bort rovdjur som varg, och enligt äldre folktro också för att hålla onda makter borta. Säkra uppgifter om majbrisor i Sverige finns från 1700-talet, och seden spreds sedan steg för steg till allt större delar av landet.

Namnet kommer från ett helgon. Valborg, eller Walburga, var enligt traditionen en engelsk abbedissa som levde i ett kloster i Tyskland på 700-talet. Hennes dag i kalendern låg vid den här tiden på året, och därför fick kvällen hennes namn. I dag tänker nog få på helgonet när elden brinner. För många är Valborg framför allt en kväll då man tillsammans tar farväl av den mörka årstiden och ser fram emot ljusare tider.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
hälsa välkommen	ta emot något eller någon på ett glatt sätt
inslag	en del av något större, t.ex. av en fest
majbrasa	en stor eld som tänds på Valborgsmässoafton
skymma	när det börjar bli mörkt på kvällen
vårtal	ett tal där någon hälsar våren välkommen
öppen fest	en fest dit alla får komma, utan inbjudan
inbjudan	när någon ber dig att komma till en fest

ORD	FÖRKLARING
bete	mark med gräs där djur får gå och äta
rovdjur	ett djur som jagar och äter andra djur
folktro	gamla föreställningar och idéer som människor förr trodde på
helgon	en person som kyrkan ser som helig
abbedissa	en kvinna som leder ett kloster

Läsförståelsefrågor

- Varför betyder Valborg så mycket för många, enligt texten?
 - För att man får vara ledig en hel vecka.
 - För att den långa, mörka vintern är över och det ljusnar igen.
 - För att man ger varandra presenter den kvällen.
- På vilket sätt skiljer sig Valborg från julafton i texten?
 - Valborg firas inomhus, men julafton firas ute.
 - Valborg är öppen för alla, medan julafton oftast firas hemma med familjen.
 - Valborg firas bara av studenter, men julafton av alla.
- Vad var en viktig anledning till att man tände eldar förr i tiden?
 - Man ville koka mat åt hela byn över elden.
 - Man ville hålla farliga djur borta från boskapen som gick ute på bete.
 - Man ville göra det ljust nog att kunna arbeta på åkern.
- Vad säger texten om namnet "Valborg"?
 - Det kommer från ett helgon vars dag låg vid den här tiden på året.
 - Det är namnet på den första majbrasan i Sverige.
 - Det betyder "vår" på ett gammalt språk.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Valborg infaller dagen innan den 1 maj.
 - Man måste få en inbjudan för att få komma till majbrasan.
 - I Uppsala kallas Valborg för "Sista april".
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Majbrador är kända i Sverige sedan 1700-talet.
 - Alla städer i Sverige tänder en lika stor majbrasa.
 - Studenter i Uppsala och Lund firar med sång och vita mössor.
- Texten säger att "få nog tänker på helgonet när elden brinner". Vad tror du att texten vill visa med det? Förklara med egna ord.
- Varför kan man säga att Valborg både är en gammal och en levande tradition? Svara med stöd i texten.

Facit

1. För att den långa, mörka vintern är över och det ljusnar igen.
1. Valborg är öppen för alla, medan julafton oftast firas hemma med familjen.
1. Man ville hålla farliga djur borta från boskapen som gick ute på bete.
1. Det kommer från ett helgon vars dag låg vid den här tiden på året.
1. ja b) nej (texten säger att man inte behöver någon inbjudan) c) ja
1. ja b) det står inte i texten (texten säger inget om att alla brasor är lika stora) c) ja
- Exempel på svar: Att betydelsen har ändrats med tiden. Festen kommer från ett helgon, men i dag firar man mest våren och tänker sällan på den religiösa bakgrunden. Traditionen lever vidare, men av andra skäl än förr.
- Exempel på svar: Den är gammal eftersom eldarna har funnits i flera hundra år och har en historisk bakgrund i jordbruket. Den är levande eftersom människor fortfarande samlas, tänder brasor, sjunger och firar varje år.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att arbeta med hur traditioner förändras över tid (från religiös och praktisk funktion till en fest för våren) och med att uttrycka rimlig osäkerhet om historiska ursprung ("en vanlig förklaring", "enligt traditionen"). Tema: högtider, årstidsväxling och gemenskap. Fråga 7 är en inferensfråga om traditioners förändring. Låt gärna eleverna jämföra Valborg med eld- och vårfester i andra kulturer.

Diskussionsfrågor

- Texten beskriver Valborg som en öppen fest dit alla får komma. Vilka fördelar och nackdelar kan det finnas med fester som vem som helst kan gå på?
- Många traditioner har en gammal orsak som inte längre gäller, men firas ändå. Känner du till någon sådan tradition från din egen kultur?
- Varför tror du att eld och ljus ofta hör ihop med fester och högtider i olika länder?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en gång då du var med på en fest eller fira utomhus, tillsammans med många människor. Var var du, och hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Institutet för språk och folkminnen (Isof): Valborgsmässoafton – <https://www.isof.se/utforska/kunskapsbanker/lar-dig-mer-om-arets-namn-och-handelser/handelser/valborgsmassoafton>
- Nordiska museet: Fem frågor om Valborgsmässoafton – <https://www.nordiskamuseet.se/artiklar/fem-fragor-om-valborgsmassoafton>
- Visit Sweden: Walpurgis Night and May Day – <https://visitsweden.com/what-to-do/culture-history-and-art/swedish-traditions/walpurgis-night-and-may-day/>
- sweden.se: Walpurgis Night – 30 April – <https://sweden.se/culture/celebrations/walpurgis-night>

Faktagranskad mot Isof, Nordiska museet, Visit Sweden och sweden.se i juni 2026. Nyckelfakta: Valborgsmässoafton firas den 30 april, kvällen före den 1 maj, och markerar att våren har kommit efter vintern. Den vanligaste och mest framträdande traditionen är att tända majbrasor (stora eldar), ofta med körsång som "sjunger in våren" och vårtal. Valborg är till sin karaktär en offentlig, öppen fest – man samlas kring den lokala elden och alla är välkomna – snarare än en privat familjehögtid som julafton. I universitetsstäder, framför allt Uppsala (där dagen kallas "Sista april") och Lund, firar studenter med vårtal, sång och vita studentmössor. Namnet kommer från helgonet Valborg (Walburga), enligt traditionen en engelsk abbedissa i ett tyskt kloster på 700-talet; hennes namnsdag ligger den 1 maj (sedan 1901). OSÄKERHET/NYANSERING gällande eldarnas ursprung och ålder: En vanlig och väl belagd förklaring är att eldarna tändes på våren när boskapen släpptes ut på bete, för att skrämja bort rovdjur (t.ex. varg) och, enligt äldre folktro, även onda makter. Enligt Isof är majbrasor dokumenterade i Sverige sedan 1700-talet: på Linnés tid (mitten av 1700-talet) förekom de framför allt i Uppland, och först omkring hundra år senare spreds sedan längs Östersjökusten och vidare till större delen av landet. Texterna skriver därför försiktigt "sedan 1700-talet" / "för flera hundra år sedan" och inte "tidigt 1700-tal" som ett exakt startår, och framställer rovdjursförklaringen som en av flera förklaringar, inte som det enda säkra ursprunget. Texterna använder "många", "ofta" och "på många platser" så att firandet inte framställs som obligatoriskt eller likadant för alla.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.